

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobkyně K. O.**, proti **žalované České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 4. 2004, č. j. 42 Cad 66/2004 - 6,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 42 Cad 66/2004 - 6 ze dne 19. 4. 2004 **se zrušuje** a věc **se** tomuto soudu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen „stěžovatelka“) podala včas kasační stížnost proti shora označenému usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, jímž bylo rozhodnuto následovně: „Řízení se zastavuje, po právní moci tohoto usnesení se věc vrátí správnímu orgánu k dalším úkonům v rámci správního procesu. Nikomu se nepřiznává náhrada nákladů řízení.“

Tento výrok krajský soud odůvodnil tím, že dne 5. 3. 2004 poslala důchodkyně K. O. správnímu orgánu dopis, který označila jako odvolání proti výši vyměřeného starobního důchodu, jehož obsahem byla žádost směřující vůči zaměstnankyni správního orgánu o vysvětlení, co má ještě k žádosti doložit, aby výměra dávky mohla být vyšší. Správní orgán s pisatelkou dále nekomunikoval, dopis označil svévolně za žalobu a s obsáhlým vyjádřením ji postoupil krajskému soudu, ačkoliv v dopise není obsažen ani náznak pisatelčina záměru obrátit se na soud. Dopis byl jen žádostí o informaci, a tak byl zřejmě i stěžovatelkou vnímán, neboť v předposlední větě jejího vyjádření se uvádí, že pokud budou chybějící doby pisatelčina zaměstnání dodatečně doloženy, výměra důchodu se změní. Proč neposkytla

stěžovatelka toto sdělení pisatelce, nýbrž soudu, je nejasné. Stěžovatelka měla nejasnosti podání odstranit další komunikací s autorkou; teprve poté, kdyby důchodkyně výslovně projevila svou vůli se soudit, nadešel by čas věc postoupit soudu, dříve však nikoli. Domnívali se správní orgán, že je na soudu, aby důchodkyni vložil do úst slova žaloby, pak se mylí. Takový postup by přesáhl rámec § 5 o. s. ř. a narušil by ústavní rovnost účastníků soudního procesu. Překážkou soudního řízení je tedy nezbytnost pokračovat ve správním řízení, proto krajský soud za použití § 64 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a § 104 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též „o. s. ř.“), řízení zastavil, přičemž vyloučil užití § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť se nejedná o návrh adresovaný soudu.

Stěžovatelka v kasační stížnosti, kterou podává z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., uvádí, že vůle důchodkyně směřovala jednoznačně k dalšímu řízení, nemůže se však jednat o řízení správní, neboť napadené rozhodnutí nabylo právní moci a opravné prostředky nejsou v řízení správním přípustné. Žalobkyně se domáhá přezkumného řízení o výši důchodu. Soud měl podle názoru stěžovatelky aplikovat § 37 odst. 5 a § 71 s. ř. s., vyzvat žalobkyni k opravě a doplnění podání. Použití § 104 odst. 1 o. s. ř. bylo v dané věci bezdůvodné. Zákon nevyžaduje, aby návrh na přezkoumání rozhodnutí byl adresován soudu.

Stěžovatelka tedy namítá, že věc byla po právní stránce posouzena nesprávně a navrhuje, aby napadené usnesení bylo zrušeno a věc vrácena Krajskému soudu v Ústí nad Labem k dalšímu řízení.

Žalobkyně se k podané kasační stížnosti nevyjádřila.

Ze soudního spisu vyplývá, že stěžovatelka podáním ze dne 7. 4. 2004 postoupila krajskému soudu podání žalobkyně (datum podání neuvedeno), které bylo nazváno „Odvolání“, doručeno stěžovateli bylo 8. 3. 2004; v podání žalobkyně uvedla, že se odvolává proti rozhodnutí stěžovatelky číslo X, pokud jde o výši důchodu, který jí byl přiznán. Žádala o písemné vysvětlení, zda chybí něco, co by mohla dodat, aby mohla dostat „aspoň sociální minimum“. Stěžovatelka se ve vyjádření zaslaném soudu současně vyjádřila k výpočtu důchodu (v posuzované věci se jednalo o předčasný starobní důchod), přičemž uvedla i přehled dob, které nejsou prokázány a při výpočtu důchodu k nim nebylo přihlédnuto.

Krajský soud k projednání věci nařídil jednání, k němuž žalobkyni nepředvolal a vydal shora uvedené usnesení.

Nejvyšší správní soud, vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) napadené usnesení krajského soudu přezkoumal a zjistil, že kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatelka napadá nezákonnost usnesení o zastavení řízení, uplatňuje tedy ve skutečnosti důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.; v posuzované věci se stala spornou otázka právní, a to jakým způsobem posuzovat podání, kterým se žalobkyně obrátila na stěžovatelku, a zda vyjasnění nejasnosti podání přísluší správnímu orgánu či soudu, to vše ve světle úpravy přezkoumání rozhodnutí o dávku důchodového pojištění soudem. Krajský soud by se mohl dopustit nesprávného posouzení právní otázky, pokud by na věc aplikoval ustanovení, která na věc nedopadají, anebo ustanovení sice přílehlavá, leč jejich výklad by neobstál.

Podle § 108 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, se na řízení ve věcech důchodového pojištění vztahuje správní řád, nestanoví-li tento zákon jinak. Podle § 89 odst. 1 téhož zákona se proti rozhodnutím stěžovatelky ve věcech důchodového pojištění řádné opravné prostředky v řízení správním nepřipouštějí. Podle odst. 3 téhož ustanovení, požádá-li oprávněný před uplynutím lhůty k podání žaloby o sdělení podkladů pro výpočet důchodu, počíná běžet nová lhůta k podání žaloby ode dne, kdy mu byly tyto podklady doručeny.

Náležitosti podání v soudním řízení správním upravuje § 37 odst. 3 (čeho se týká, kdo jej činí, proti komu směřuje, co se navrhuje, podpis a datum), náležitosti žaloby pak upravuje § 71 odst. 1 s. ř. s. (označení napadeného rozhodnutí, označení výroků, které žalobce napadá, žalobní body, návrh důkazů a návrh výroku rozsudku). Žalobu lze podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení (§ 72 odst. 1 s. ř. s.); lhůta je zachována, byla-li žaloba ve lhůtě podána u správního orgánu, proti jehož rozhodnutí směřuje.

Podle § 37 odst. 5 s. ř. s. předseda senátu vyzve usnesením podatele k opravě nebo odstranění vad podání, stanoví k tomu lhůtu. Nebude-li podání v této lhůtě doplněno nebo opraveno a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud řízení o takovém podání usnesením odmítne, nestanoví-li zákon jiný procesní důsledek. O tom musí být podatel ve výzvě poučen. Z ustanovení § 41 odst. 2 občanského soudního řádu, který se podle § 64 s. ř. s. použije přiměřeně i na soudní řízení ve věcech přezkumu rozhodnutí správních orgánů, vyplývá, že každý úkon soud posuzuje podle jeho obsahu, i když je nesprávně označen.

Stěžovatelka posoudila podání označené jako „odvolání“ podle obsahu jako žalobu a postoupila ji soudu.

Jak Nejvyšší správní soud výše uvedl, žalobu proti rozhodnutí správního orgánu lze podat jak u soudu, tak u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal; místo a čas podání má význam toliko pro zachování lhůty k podání žaloby. S ohledem na nutnost posuzovat podání podle jeho obsahu, nelze z ničeho dovodit, že by se soud mohl nezabývat podáním, na němž chybí výslovné vyjádření, že se pisatel obrací na soud. Z obsahu podání žalobkyně vyplývalo, že je jednak nespokojena s rozhodnutím stěžovatelky o výši jejího předčasného starobního důchodu, jednak, že očekává od stěžovatelky písemnou informaci o skutečnostech, které by ještě mohla doložit.

Za situace, kdy ve správním řízení o dávkách důchodového pojištění se řádné opravné prostředky nepřipouštějí, rozhodnutí tedy nabývá doručením účastníkovi právní moci a počíná běžet lhůta pro podání žaloby, není zde tedy řízení správní, které by mohlo obligatorně pokračovat. Pokud by stěžovatelka posoudila podání pouze jako podnět či návrh na zahájení řízení mimo odvolání, či obnovu řízení, anebo dokonce pouze jen jako žádost o informaci a nepostoupila by podání soudu, mohla by také přivodit situaci, kdy by pisatel takového podání utrpěl újmu v podobě ztráty lhůty k podání žaloby. Právní úprava, která by stanovila postup správního orgánu po té, co je u něj podáno podání, o němž se správní orgán domnívá, že je žalobou, s. ř. s. neobsahuje. Z hlediska zachování lhůty k podání žaloby je tedy nutno hodnotit stěžovatelčin přístup jako pro účastníky řízení příznivý. Soud se nemůže zbýt povinnosti poté, co podání, byť nejasné, obdrží, vyzvat pisatele k odstranění vad takového

podání, přičemž při tomto postupu se nepochybně postaví najisto, zda se tento účastník chce soudit.

Nelze ovšem nevidět, že pisatelka se výslovně obracela též na stěžovatelku a očekávala od ní sdělení k podkladům, z nichž vycházela při výpočtu výše důchodu. Stěžovatelce nic nebránilo, aby podání sice postoupila jako žalobu soudu, ale současně, aby pisatelku informovala o dobách, které pro výpočet důchodu nevzala do úvahy; jak Nejvyšší správní soud výše uvádí, zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, pamatuje pro takové případy dokonce i na nový běh lhůty k podání žaloby v návaznosti na sdělení podkladů pro výpočet důchodu. V tomto ohledu nebyl postup stěžovatelky v souladu s principy dobré správy, které by jako nositelka důchodového pojištění měla respektovat stejně důsledně jako principy zákonné.

Krajský soud tedy měl poté, co podání žalobkyně obdržel, vyzvat ji v souladu s § 37 odst. 5 s. ř. s. k opravě nebo odstranění vad podání, s příslušným poučením o následcích, pokud této výzvě vyhověno nebude. Pokud krajský soud zastavil řízení a věc vrátil správnímu orgánu k dalším úkonům v rámci správního procesu, posoudil věc po právní stránce nesprávně, neboť aplikoval právní normy, které na věc nedopadají. Proto Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.) a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení, v němž tento soud rozhodne rovněž o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rovněž nepřehlédl, že krajský soud nařídil ve věci jednání, o němž žalobkyně nebyla uvědoměna a jehož se účastnila pouze pověřená zaměstnankyně stěžovatelky; jestliže krajský soud svůj postup mimo jiné odůvodnil potřebou respektovat rovnost účastníků řízení, pak v tomto ohledu tento princip zcela nepochybně opustil.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. července 2005

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu